Suzanne Brøgger blev af et norsk forlag bedt om at komme med et bud på, hvad man ser, når man betragter Norge udefra. Det blev til bogen »Norsk omelet«, som hun fortalte om, da hun gæstede »Ord fra Nord« i Flensborg. Fotos: Hans Christian Davidsen

RESÜMEE

Im Rahmen des Literaturfestivals »Ord fra Nord« fand in der dänischen Bibliothek in Flensburg ein dänisch-norwegisches Autoren-Treffen zwischen Suzanne Brøgger und Erik Fosnes Hansen als Gäste des Hauses statt.

Kein Zufall, dass genau die beiden Autoren gemeinsam zu einer literarischen Debatte eingeladen waren. Suzanne Brøgger hat im Frühjahr das Reportage-Buch »Norsk omelet« (Norwegisches Omelette) veröffentlicht. Das Buch erschien zunächst in Norwegen, wo es generell gut angenommen wurde. In Dänemark hingegen fiel die Kritik etwas negativer aus.

ORD FRA NORD
Litteraturfest i grænselandet

»Pyt« eller »dvæle« - that's the question

Der var dansk-norsk forfattermøde mellem Suzanne Brøgger og Erik Fosnes Hansen på litteraturfestivalen »Ord fra Nord«.

LITTERATURFESTIVAL
Hans Christian Davidsen
hcd@fla.de

Flensborg. »Pyt« løb med sejren i den uofficielle kåring af danskernes yndlingsord. Over 3000 danskere afgav i september en stemme på deres yndlingsord. Cirka hver tredje valgte ordet »pyt«.

Ordet hang i en taleboble på væggen bag de to forfattere Erik Fosnes Hansen og Suzanne Brøgger, da de indtog Dansk Centralbibliotek i Flensborg på deres vej gennem litteraturfestivalen »Ord fra Nord«. Sammen med talebobler indeholdende ni andre danske ord, der ikke nødvendigvis havde fået flest nomineringer, men som juryen bag kåringen har lagt vægt på med særlige begrundelser. »Kissejav« og »kålhøgen« er nærmest to ord, der er på vej ud af sproget. De fleste under 30 år aner næppe, hvad ordene betyder.

»Dvæle« er også med - og er Suzanne Brøggers yndlingsord af de 10 udvalgte.

- Der er ikke særlig megen dvælen i dag, sagde hun i en samtale med sin norske forfatterkollega Fosnes Hansen.

- Vi har vanskeligt ved at leve med, at der ikke sker noget hele tiden. Også litteraturen bliver påvirket af de hurtige fortællinger på film og tv. Derfor vil en langsom engelsk roman fra 1900-tallet ikke længere gå i dag, tilføjede hun.

Tendensen bekræftes dog ofte af sin modsætning, når der er en higen efter noget, som nærmest er en reaktion på den almindelige udvikling. Den norske public service-kanal NRK har med succes populariseret genren slow-television med en optagelse af den syv timer lange togtur med Bergensbanen, hvor kameraet filmer fra start til slut gennem lokomotivets førervinduer og har sendt direkte fra Hurtigrutens skiv under skibets over fem døgn lange sejlads fra Bergen til Kirkenes.

Moderator Ivy Möller-Christensen i samtale med den norske forfatter Erik Fosnes Hansen foran talebobler med årets danske ord.

Langsomme romaner

Men langsomme romaner fra litteraturhistoriens gemmer risikerer ikke blot at gå over i den evige glemsel på grund af det adstadige tempo. Mens Suzanne Brøgger og Erik Fosnes Hansen sætter hinanden stævne under »Ord fra Nord«, kan publikum skrive deres spørgsmål på et stykke papir og putte det i lille skål, og hen imod slutningen af det 150 minutter lange forfatter-arrangement, bliver nogle af spørgsmålene valgt ud og læst op for de to forfattere af moderator Ivy Möller-Christensen

Publikums gennemsnitsalder ligger et sted mellem friværdien i villaen og skavankernes indtræden, så spørgsmålet kommer uundgåeligt: Hvad mener de to forfattere - fra hver deres generation - om »det sproglige forfald«? rundt omkring blandt publikum spores reaktioner, der viser, at spørgeren slet ikke havde behøvet at definere »det sproglige forfald«. Der nikkes, her høres et »ja« og dér et stille udbrud som »det er helt rigtigt«.

- Erik og jeg hører jo næsten til de afdøde, ler Suzanne Brøgger, så det kan høres helt nede bagved. Hun er årgang 1944, og Erik Fosens Hansen er fra 1965.

Forbindelse til fortiden

Ingen af forfatterne modsiger præmissen om, at sms-sproget med chat, smileys og forkortelser angiveligt skal gøre de unges sproglige kundskaber dårligere. På den ene side har Dansk Sprognævn konkluderet, at folkeskoleelevers staveevner på nogle områder er faldet en anelse. Det er især nutids-r'erne og sammensatte ord, der volder de unge problemer. Omvendt viser en undersøgelse, fortaget af Marianne Rathje, adjunkt i dansk sprog ved Syddansk Universitet, at de nye medier ikke er en trussel mod de unges skriftsprog.

- Mange unge i dag læser kun bøger af jævnaldrende, nulevende forfattere. Da vi var unge, læste vi jo mest forfattere, der allerede var døde. Sproget er også en forbindelse til fortiden, så man kan læse tekster, der ligger længere tid tilbage i litteraturhistorien. Vi er altid så nervøse for, om lix-tallet er for højt. Det må endelige ikke være for svært. Men spørgsmålet er, om man altid behøver at forstå alt i en tekst med det samme. Man kan jo også forstå noget i sprogets melodi, svarede Suzanne Brøgger på spørgsmålet om »det sproglige forfald«.

Erik Fosnes Hansen tilføjede, at meningen med en litterær tekst er, at den skal kunne læses om en time og om 100 år. Det sidste - mener han - kan blive vanskeligt med den udvikling, der i disse år er i sproget i både Danmark og Norge.

Litterær debat

Erik Fosnes Hansen og Suzanne Brøgger sidder begge i akademierne i deres hjemlande, han i Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur, hun i Det Danske Akademi. Det er to lærde institutioner, der skal virke for ånd og sprog, især inden for litteraturen.

Det var ikke et tilfælde, at de to forfattere var sat sammen til en litterær debat på litteraturfestivalen. Suzanne Brøgger udsendte i foråret reportagebogen »Norsk omelet«. Bogen udkom først i Norge, hvor den generelt fik en velvillig modtagelse. Måske fordi hun tillægger nordmændene en hel sækfuld positive egenskaber. I Danmark har modtagelsen været lidt mere lunken. Jes Fabricius Møller mente i Kristeligt Dagblad, at teksten i bogen lider under »Brøggers idelige lyst til at fortælle om, hvor mange kendte mennesker, hun har mødt, og hvor betydningsfuld hun som kunstner selv er«. Peter Nielsen kaldte i Information bogen for »en værre rodebunke af epistelagtig sludren«.

»Dansk« er blevet belastet

På et tidspunkt spurgte Erik Fosens Hansen, hvilken maske Suzanne Brøgger bærer i dag?

- Min maske er blevet det nordiske. »Dansk« er jo blevet lidt betændt, så jeg vælger at kalde mig selv for »nordisk«, svarede hun.

Det er blevet sagt, at Norge og Danmark er to lande, der er adskilt af et fælles sprog. Udtalen og retsstavningen er lige så forskellig som de to landes geografi.

Rejsen til Norge har for Suzanne Brøgger også været en rejse til den ældre udgave af Suzanne Brøgger. Hvordan bliver man sig selv i en høj alder, spørger hun sig selv.

- Hvis man vil være perfekt og er afhængig af likes, står man virkelig svagt. »Dvæle« er stadig mit yndlingsord af de 10 i taleboblerne på væggen bag mig. Men der er også noget meget dansk og befriende over ordet »pyt«. I virkelighenden er ordet det modsatte af »dvæle«. »Pyt« er lidt revyagtigt. Budskabet er: »Lad os nu ikke dvæle længere ved det og blive alt for depressive. Alternativet til »pyt« kan let blive, at man går ned i en informationsdepression«, sagde hun i Flensborg.